

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 1.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.46>

УДК 336.2

В. Ю. Фабіяньська,

к. е. н., доцент, завідувач навчально-методичної лабораторії,

Вінницький технічний фаховий коледж

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2753-1894>

КЛАСИЧНІ ПРИНЦИПИ ОПОДАТКУВАННЯ: РОЗВИТОК ТА ВПЛИВ НА СУЧАСНІ ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ

V. Fabiianska,

PhD in Economics, Associate Professor,

Vinnytsia Technical Vocational College

CLASSICAL PRINCIPLES OF TAXATION: DEVELOPMENT AND IMPACT ON MODERN TAX SYSTEMS

У статті досліджено класичні принципи оподаткування Адама Сміта в контексті їх впливу на формування сучасних податкових систем і принципи податкової системи України. Проаналізовано сутність податків у контексті їх багатогранності: з економічної, юридичної (правової), фінансової, управлінської та суспільної сторін.

Автором проаналізовано чотири принципи оподаткування, обґрунтовані Адамом Смітом у фундаментальній науковій праці «Дослідження про природу і причини багатства народів», що є класичними

податковими принципами та базисом для побудови сучасних податкових систем розвинених країн, а саме: пропорційності оподаткування, визначеності, зручності та справедливості.

Встановлено, що принципи оподаткування Адама Сміта відіграли ключову роль у побудові сучасних податкових систем, адже саме вони стали базовими орієнтирами для формування сучасних принципів оподаткування, забезпечуючи їх ефективність, справедливість і відповідність економічним реаліям. Автором досліджено, якою мірою кожен із чотирьох принципів Адама Сміта вплинув на формування сучасних податкових систем.

Автором проаналізовано принципи оподаткування згідно Закону України «Про систему оподаткування», ПКУ та проведено їх класифікацію за економічним та/або правовим базисом. У статті зазначено, що регулююча (економічна) функція податків не є переважною в практиці оподаткування в Україні, оскільки органи як законодавчої, так і виконавчої влади віддають перевагу фіскальній функції податків.

На думку автора, основне призначення принципів оподаткування полягає саме в узгодженні двох вимог, яким має відповідати система оподаткування розвиненої країни: задоволення фіскальних потреб держави та врахування інтересів платників податків, що стимулює розвиток економіки.

Автором проаналізовано взаємозв'язок між чотирма класичними принципами оподаткування та принципами вітчизняного податкового законодавства, внаслідок чого сформувався висновок про те, що принципи оподаткування Адама Сміта стали фундаментальною основою для формування сучасних податкових систем, включаючи принципи, закріплені у Податковому кодексі України.

The article examines the classical principles of taxation of Adam Smith in the context of their influence on the formation of modern tax systems and the principles of the tax system of Ukraine. The essence of taxes is analyzed in the

context of their multifaceted nature: from the economic, legal (legal), financial, managerial and social sides.

The author analyzes four principles of taxation, substantiated by Adam Smith in the fundamental scientific work "An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations", which are classical tax principles and the basis for building modern tax systems of developed countries, namely: proportionality of taxation, certainty, convenience and justice.

It is established that the principles of taxation of Adam Smith played a key role in building modern tax systems, because they became the basic guidelines for the formation of modern principles of taxation, ensuring their efficiency, fairness and compliance with economic realities. The author examines the extent to which each of the four principles of Adam Smith influenced the formation of modern tax systems.

The author analyzed the principles of taxation according to the Law of Ukraine "On the Taxation System", the Tax Code of Ukraine and classified them according to economic and/or legal basis. The article states that the regulatory (economic) function of taxes is not predominant in the practice of taxation in Ukraine, since both the legislative and executive authorities prefer the fiscal function of taxes.

According to the author, the main purpose of the principles of taxation is precisely to reconcile the two requirements that the taxation system of a developed country must meet: meeting the fiscal needs of the state and taking into account the interests of taxpayers, which stimulates the development of the economy.

The author analyzed the relationship between the four classical principles of taxation and the principles of domestic tax legislation, as a result of which the conclusion was formed that Adam Smith's principles of taxation have become the fundamental basis for the formation of modern tax systems, including the principles enshrined in the Tax Code of Ukraine.

Ключові слова: податки, принципи, принципи оподаткування, класичні принципи оподаткування, функції податків, принцип справедливості.

Key words: taxes, principles, principles of taxation, classical principles of taxation, functions of taxes, principle of justice.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Податкова система будь-якої країни характеризується її принципами, як основоположними ідеями, які утворюють основу податкового законодавства та визначають сутність правового регулювання суспільних відносин щодо оподаткування. Удосконалення податкового законодавства, а відтак, розвиток принципів оподаткування, є завданнями уряду, та основними цілями податкової політики економічно розвинених країн.

Балансування державної податкової політики між необхідністю наповнення державного бюджету відповідними податковими надходженнями з одного боку, та забезпечення сприятливих умов для розвитку підприємництва в країні, з іншого – це і є рушійною силою для змін та удосконалень податкового законодавства.

Тому становлення та розвиток принципів оподаткування, як базису податкової системи, є актуальною темою для дослідження з метою подальшого удосконалення податкового законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що серед науковців ведуться дискусії щодо потреби вдосконалення принципів оподаткування. Так, значний вклад у дослідження проблемних питань функціонування податкової системи здійснили: Бечко П. К., Власюк С. А., Бечко В. П., Шумило Т. В. [1], Сміт А. [2], Хомин П.Я. [3], Шаптала Є.Ю. [4], Шульга А. А. [5], Юрківський О. Й., Литвинчук О. В. [6], Ясько І.В. [7] та інші.

Ясько І.В., аналізуючи принципи оподаткування, як окремі категорії, зазначила, що суть принципів побудови системи оподаткування повинна

складатися із узгодження двох основних вимог: задоволення фіскальних потреб держави й врахування інтересів платників податків [7].

Правова та економічна основи обов'язкових податкових платежів поєднуються через елементи правового механізму податків, вважають Юрківський О.Й., Литвинчук О.В., серед яких ставки, об'єкт, суб'єкт, одиниця оподаткування, звітність тощо, однак підміна економічного змісту принципів правовим, порушує податкову довіру в податковій системі не лише між платниками і фіскальними органами, а й у відносинах між групами платників податків [6].

Шаптала Є.Ю., досліджуючи принцип справедливості в оподаткуванні, наголошує, що вказана категорія є порівняною й може змінювати своє змістове наповнення залежно від багатьох факторів, як-от призначення держави, її задачі та функції [4].

Колектив авторів, акцентуючи увагу на дослідженні принципу справедливості в оподаткуванні, вважають, що побудова ефективно діючої податкової системи, яка відповідатиме вимогам основних принципів, і насамперед принципу справедливості, ставить перед законодавством досить складне завдання: адаптація інтересів платників податків і держави, з одного боку, і платників податків, які мають різні доходи та функціонують у різних економічних та соціальних умовах – з іншого боку [1].

На думку Хомина П.Я., саме відхід від класичних принципів оподаткування наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. зумовив негативні наслідки в економіці України, як на мікро-, так і на макрорівні [3].

Віддаючи належне напрацюванням науковців щодо сутності та дієвості принципів оподаткування, які існують у вітчизняному податковому законодавстві, виникає потреба дослідження особливостей їх становлення та розвитку, починаючи від податкових принципів Адама Сміта, та закінчуючи сучасними, відображеними у Податковому кодексі України (далі - ПКУ), що дасть змогу встановити вплив еволюції цих

принципів на формування податкової політики держави, її здатність забезпечити стабільність бюджету, стимулювати економічний розвиток та сприяти соціальній справедливості.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження класичних принципів оподаткування Адама Сміта у контексті їх становлення і розвитку, визначення їх впливу на формування сучасних податкових систем та принципи податкової системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податкова система, як і будь-яка інша система, базується на сукупності принципів, які визначають її зміст та особливості функціонування.

Принцип – це основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось; переконання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [8].

Вперше у світі принципи оподаткування були сформовані класиком економічної теорії Адамом Смітом у 1776 році у науковій праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» [2].

Основоположник класичної школи економіки Адам Сміт давав визначення податку як «справедливій ціні за послуги держави» [2, с. 512].

Податок являє собою досить складну категорію, що поєднує економічну, юридичну (правову), фінансову, управлінську та суспільну сутність (рис. 1).

Точне та всебічне визначення податків сприяє чіткому й однаковому застосуванню норм податкового законодавства, в тому числі реалізації принципів оподаткування.

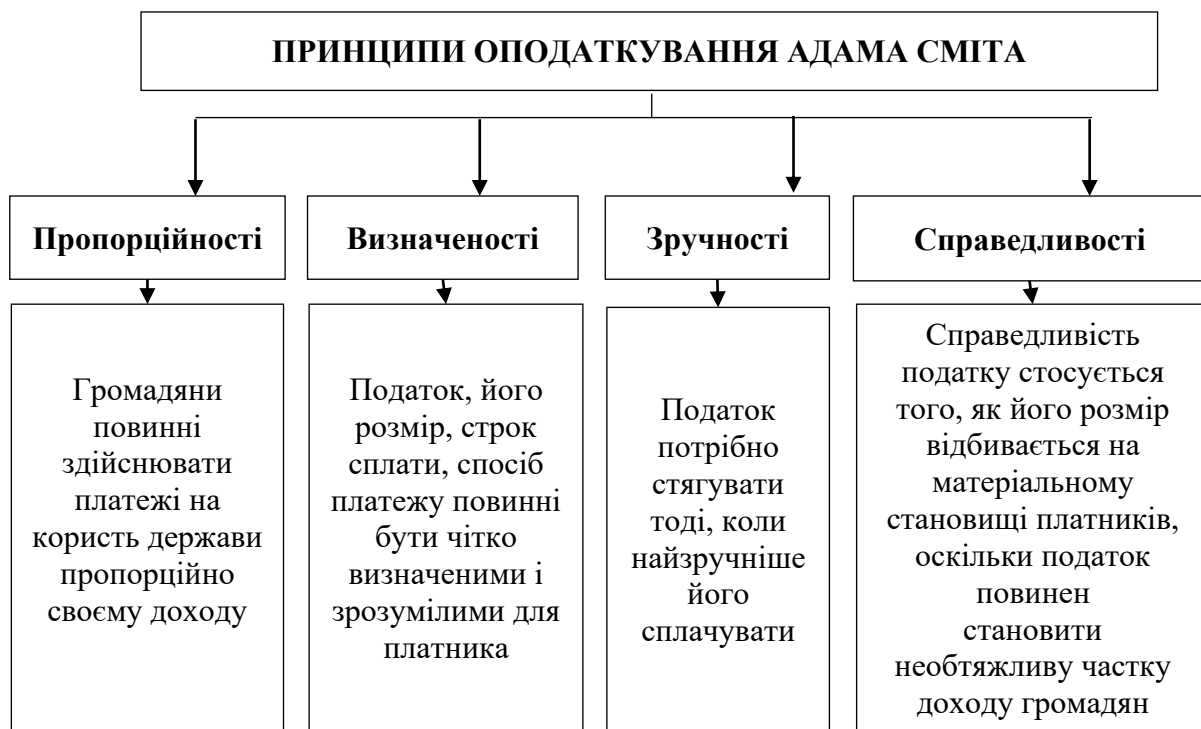

Рис. 1. Сутність податків в контексті їх багатогранності

Джерело: сформовано автором.

Крім визначного вкладу в теорію оподаткування, видатний шотландський вчений-економіст, засновник класичного напрямку сучасної економічної теорії Адам Сміт, якого називають «батьком економіки», у своїй праці першим сформулював концепцію вільного ринку як системи, що не потребує управління чи жорсткого регулювання. На його думку, на вільному ринку кожен керується власними інтересами, але врешті система досягає рівноваги, від якої виграють усі. Адам Сміт є автором поняття «невидимої руки ринку», що являє собою невідконтрольну силу, яка забезпечує гармонію в ринкових відносинах, а також першим порушив питання про розподіл праці та її продуктивність [2].

Чотири принципи оподаткування, обґрунтовані Адамом Смітом, є класичними податковими принципами та базисом для побудови сучасних податкових систем розвинених країн, а саме: пропорційності оподаткування, визначеності, зручності та справедливості (Рис. 2).

Рис. 2. Принципи оподаткування Адама Сміта

Джерело: сформовано автором на основі [2].

Вчений стверджував, що громадяни повинні здійснювати платежі на користь держави пропорційно своєму доходу. Податок, його розмір, строк сплати, спосіб платежу повинні бути чітко визначеними і зрозумілими для платника. Адам Сміт зазначав, що податок потрібно стягувати тоді, коли найзручніше його сплачувати. Справедливість податку вчений-економіст розумів з позиції того, як його розмір відбивається на матеріальному становищі платників, оскільки податок, на його думку, повинен становити таку частку доходу громадянина, яка не буде його обтяжувати [2].

Принципи оподаткування, сформульовані Адамом Смітом, відіграли ключову роль у побудові сучасних податкових систем, адже саме вони стали базовими орієнтирами для формування сучасних принципів оподаткування, забезпечуючи їх ефективність, справедливість і відповідність економічним реаліям. Спробуємо дослідити, якою мірою кожен із чотирьох принципів Адама Сміта вплинув на формування сучасних податкових систем, результати наведемо у табл. 1.

**Таблиця 1. Принципи оподаткування Адама Сміта та їх вплив
на формування сучасних податкових систем**

№ з/п	Принципи оподаткування	Вплив
1	Пропорційності	1) принцип пропорційності став основою для прогресивних податків, де ставки податків зростають з підвищенням доходів платників, що дозволяє більш справедливо розподіляти податковий тягар серед громадян; 2) завдяки розвитку та вдосконаленню принципу пропорційності оподаткування держава може залучати більше коштів від осіб з вищими доходами, що забезпечує стабільний фінансовий потік для покриття державних витрат, фінансування соціальних програм; 3) принцип пропорційності оподаткування відображається в тому, що уряд може точніше прогнозувати доходи, що дозволяє забезпечити фінансову стабільність
2	Визначеності	1) створення чітких податкових кодексів із застосуванням принципу визначеності забезпечує прозорість податкової системи, що дозволяє платникам податків точно розуміти свої зобов'язання та права; 2) врахування принципу визначеності у побудові сучасних податкових систем зменшує ризик корупції та сприяє вдосконаленню процесу адміністрування податків
3	Зручності	1) принцип зручності вплинув на впровадження електронних систем адміністрування податків, які спрощують процес подачі декларацій, сплати та контролю за сплатою податків, зменшує адміністративні нарахування на платників податків та податкові органи, підвищуючи ефективність і зручність сплати податків; 2) скорочення бюрократичних процедур і часу, необхідного для виконання податкових зобов'язань, завдяки автоматизації та спрощенню процесів, дозволяє платникам податків легше виконувати свої обов'язки, також знижуючи стрес та витрати
4	Справедливості	1) запровадження прогресивної шкали оподаткування, коли особи з вищими доходами сплачують більший відсоток податку, сприяють досягненню соціальної справедливості, зменшенню розриву в доходах населення та створених умов для фінансування державних соціальних програм; 2) введення податкових пільг для соціально незахищених верств населення, малого та середнього бізнесу або стратегічно важливих галузей економіки 3) підтримка соціальної справедливості та зменшення нерівності в доходах через перерозподіл податкових надходжень дозволяє спрямовувати ресурси на фінансування соціальних програм, забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та підвищення якості життя малозабезпечених верств населення

Джерело: сформовано автором.

Сучасні принципи оподаткування встановлюються на рівні податкового законодавства країни, зокрема принципи вітчизняної податкової системи унормовані у ст. 4 ПКУ. Проаналізуємо розвиток принципів оподаткування у вітчизняному податковому законодавстві.

Перший етап становлення податкового законодавства незалежної України відбувся у 1991 році із прийняттям Закону України «Про систему оподаткування», в якому сформовані принципи побудови податкової системи - загалом дванадцять принципів:

- 1) стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції;
- 2) стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності;
- 3) обов'язковість;
- 4) рівнозначність і пропорційність;
- 5) рівність, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- 6) соціальна справедливість;
- 7) стабільність;
- 8) економічна обґрунтованість;
- 9) рівномірність сплати;
- 10) компетенція;
- 11) єдиний підхід;
- 12) доступність [9].

Науковці, порівнюючи дані принципи із загальноприйнятими у практиці провідних країн світу, зазначили що усі вони відповідають таким, за винятком двох, які можна віднести до цілком специфічних [6]:

- стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції;
- стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності.

Другим етапом розвитку вітчизняної податкової системи стало прийняття у 2010 році ПКУ, який містить одинадцять принципів оподаткування (ст. 4 ПКУ):

- 1) загальність оподаткування;
- 2) рівність усіх платників податків перед законом;
- 3) невідворотність настання визначеної законом відповідальності;
- 4) презумпція правомірності рішень платника податку;
- 5) фіскальна достатність;
- 6) соціальна справедливість;
- 7) економічність оподаткування;
- 8) нейтральність оподаткування;
- 9) стабільність;
- 10) рівномірність та зручність сплати;
- 11) єдиний підхід до встановлення податків та зборів [10].

Шульга А.А., беручи до уваги багатогранність змісту податків, їхній комплексний характер і неоднозначність природи, відзначає, що кожній сфері податкових відносин відповідає своя система принципів, які науковець умовно поділяє на:

- економічні принципи оподаткування;
- юридичні принципи (принципи податкового права);
- організаційні принципи податкової системи [5].

Юрківський О.Й., Литвинчук О.В. принципи оподаткування поділяють на дві групи: ті, які становлять економічний базис податкової системи, та ті принципи, які врегульовують податковий [6].

Економічна суть принципів оподаткування витікає із економічної функції податків, яку ще часто називають регулюючою. Взагалі, в економічній літературі науковці виділяють функції податків:

- основні: фіскальна (бюджетна) та регулююча (економічна);
- додаткові: розподільна (соціальна), стимулююча, відтворювальна.

Аналізуючи дані, відображені в табл. 2, зазначимо, що відповідно до норм Закону України «Про систему оподаткування», який втратив чинність, вісім із дванадцяти принципів були спрямовані на регулюючу

(економічну) функцію податків, і лише шість – стосувалися їх фіскального призначення. Проте, якщо порівнювати норми ПКУ, то із одинадцяти принципів оподаткування – шість направлені на реалізацію економічної функції податків, і шість – на реалізацію їх фіскальної функції.

**Таблиця 2. Принципи оподаткування згідно Закону України
«Про систему оподаткування», ПКУ та їх класифікація за
економічним та/або правовим базисом**

Згідно із ЗУ «Про систему оподаткування» (втрапив чинність)			Згідно із ПКУ (стаття 4)		
Принципи	Економічний базис	Правовий базис	Принципи	Економічний базис	Правовий базис
1) стимулювання науково-технічного прогресу	+		1) загальність оподаткування		+
2) стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності	+		2) рівність усіх платників податків перед законом	+	+
3) обов’язковість		+	3) невідворотність настання визначеної законом відповідальності		+
4) рівнозначність і пропорційність	+		4) презумпція правомірності рішень платника податку;		+
5) рівність, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації	+	+	5) фіскальна достатність	+	
6) соціальна справедливість	+		6) соціальна справедливість	+	
7) стабільність	+		7) економічність оподаткування	+	
8) економічна обґрунтованість	+		8) нейтральність оподаткування	+	
9) рівномірність сплати	+	+	9) стабільність		+
10) компетенція		+	10) рівномірність та зручність сплати	+	
11) єдиний підхід		+	11) єдиний підхід до встановлення податків та зборів		+
12) доступність		+	-		

Джерело: сформовано автором на основі [6, 9, 10].

Незважаючи на розподіл принципів між економічним та правовим базисом у співвідношенні 50/50, однак, як вважають науковці, регулююча (економічна) функція податків не є переважною в практиці оподаткування в Україні, оскільки органи як законодавчої, так і виконавчої влади віддають перевагу фінансовій функції податків [5].

На нашу думку, основне призначення принципів оподаткування полягає саме в узгодженні двох вимог, яким має відповідати система оподаткування розвиненої країни: задоволення фінансових потреб держави та врахування інтересів платників податків, що стимулює розвиток економіки. Схематично відобразимо призначення принципів оподаткування на рис. 3.

Рис. 3. Призначення принципів оподаткування - узгодження двох вимог, яким має відповідати система оподаткування

Джерело: сформовано автором.

Отже, принципи оподаткування забезпечують ключову роль у створенні ефективної податкової системи, яка здатна одночасно забезпечити фінансову стабільність держави та сприяти економічному зростанню, що реалізується через гармонійне поєднання інтересів держави та платників податків. Саме це є запорукою соціально-економічного розвитку будь-якої держави.

Викладені у статті 4 ПКУ одинадцять принципів оподаткування, на яких ґрунтується податкове законодавство України, сформовані, опираючись на принципи Адама Сміта. Відобразимо взаємозв'язок між

принципами оподаткування Адама Сміта та принципами податкового законодавства України у табл. 3.

Таблиця 3. Взаємозв'язок між принципами оподаткування Адама Сміта та принципами податкового законодавства України

Принципи оподаткування Адама Сміта	Принципи оподаткування, визначені в ПКУ
1. Принцип пропорційності	- фіскальна достатність; - стабільність
2. Принцип справедливості	- соціальна справедливість; - рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації; - загальність оподаткування; - нейтральність оподаткування
3. Принцип визначеності	- єдиний підхід до встановлення податків та зборів; - презумпція правомірності рішень платника податку; - невідворотність настання визначеної законом відповідальності
4. Принцип зручності	- рівномірність та зручність сплати; - економічність оподаткування

Джерело: сформовано автором на основі ПКУ [10].

Аналіз табл. 3 дає змогу стверджувати, що чотири класичні принципи Сміта – пропорційності, справедливості, визначеності та зручності – стали фундаментом для формування більш розширених і деталізованих принципів, які відображені в ПКУ. Принципи ПКУ доповнюють і деталізують класичні ідеї Сміта, відображаючи необхідність врахування соціальних, економічних і правових аспектів у сучасних податкових системах.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.
Встановлення взаємозв'язку між чотирма класичними принципами оподаткування та принципами вітчизняного податкового законодавства, дав змогу зробити висновок, що принципи оподаткування Адама Сміта стали фундаментальною основою для формування сучасних податкових систем, включаючи принципи, закріплені у ПКУ. Це демонструє спадковість у розвитку податкових систем, де класичні ідеї інтегруються

в сучасну практику для досягнення ефективності, справедливості та підтримки економічного зростання.

Література

1. Бечко П. К., Власюк С. А., Бечко В. П., Шумило Т. В. Принципи справедливості та їх відображення при оподаткуванні суб'єктів господарювання у вітчизняній податковій системі. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2021. № 3. С. 156-161. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_3_0_156_161 (дата звернення: 26.12.2024).
2. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. Київ. Наш формат. 2018. 722 с.
3. Хомин П. Я. Податкова політика України на тлі класичних принципів оподаткування. *Фінанси України*. 2022. № 8. С. 118-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_8_8 (дата звернення: 26.12.2024).
4. Шаптала Є. Ю. Принцип соціальної справедливості оподаткування під час реалізації податкових стимулів. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 4(25). Том 2. 2018. С. 157-163. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v4-2_2018/2018_4-2.pdf (дата звернення: 26.12.2024).
5. Шульга А. А. Природа податків, функції й принципи оподаткування. *Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2007. Вип. 17. С. 270-274. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnuzt_2007_17_60 (дата звернення: 26.12.2024).
6. Юрківський О. Й., Литвинчук О. В. Нейтральність оподаткування та соціальна справедливість як принципи оподаткування в Україні. *Економіка, управління та адміністрування*. Випуск (3(105)). С. 59-65. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-59-65](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-59-65) (дата звернення: 26.12.2024).

7. Ясько І. В. Принципи оподаткування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки. 2015. № 824. С. 135-139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_22 (дата звернення: 26.12.2024).

8. Принцип. Тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF> (дата звернення: 26.12.2024).

9. Про систему оподаткування: Закон України від 25.06.1991 р. № 1251-XII (*втратив чинність*). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12#Text> (дата звернення: 26.12.2024).

10. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 26.12.2024).

References

1. Bechko, P.K. Vlasiuk, S.A. Bechko, V.P. and Shumylo, T.V. (2021), “Principles of fairness and their reflection in taxation of economic entities in the domestic tax system”, *Biznesinform*, vol. 3, pp. 156-161, available at: https://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_3_0_156_161 (Accessed 26.12.2024).

2. Smit, A. (2018), *Doslidzhennia pro pryrodu i prychyny bahatstva narodiv*[Research on the nature and causes of the wealth of nations], Nash format, Kyiv, Ukraine.

3. Khomyn, P.Ya. (2022), “Tax policy of Ukraine against the background of classical principles of taxation”, *Finansy Ukrainy*, vol. 8, pp. 118-128, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_8_8 (Accessed 26.12.2024).

4. Shaptala, Ye.Yu. (2018), “The principle of social justice of taxation when implementing tax incentives”, *Prykarpats'kyj iurydychnyj visnyk*, vol. 4 (25), no. 2, pp. 157-163, available at: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v4-2_2018/2018_4-2.pdf (Accessed 26.12.2024).

5. Shul'ha, A.A. (2007), "Nature of taxes, functions and principles of taxation", Visnyk Dnipropetrovs'koho natsional'noho universytetu zaliznychnoho transportu imeni akademika V. Lazariana, vol. 17, pp. 270-274, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnuzt_2007_17_60 (Accessed 26.12.2024).

6. Yurkivs'kyj, O.J. and Lytvynchuk, O.V. (2023), "Tax neutrality and social justice as principles of taxation in Ukraine", Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia, vol. 3 (105), pp. 59-65. [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-59-65](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-59-65).

7. Yas'ko, I.V. (2015), "Principles of taxation", Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika». Seriia : Yurydychni nauky, vol. 824, pp. 135-139, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_22 (Accessed 26.12.2024).

8. Explanatory dictionary of the Ukrainian language (2024), "Principle", available at: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF> (Accessed 26.12.2024).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Taxation System", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12#Text> (Accessed 26.12.2024).

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 26.12.2024).

Стаття надійшла до редакції 06.01.2025 р.